OP WEG NAAR PASSENDE EN SNEL INZETBARE ONDERSTEUNING VOOR JEUGDIGEN OP SCHOOL

Een vergelijkende analyse van de toeleidingsprocedures voor onderwijs- en jeugdhulpondersteuning en de mogelijkheden om deze samen te voegen.

Position paper

Hanneke van Noort – Jeannet Buurman

Januari 2023

Inhoudsopgave

Inleiding

Inhoud

1. Afbakening: ondersteuning óp school

2. Wettelijke bepalingen
    2.1. Onderwijswetgeving
    2.2. Jeugdwet
    2.3. Beschouwing

3. Beleidsontwikkeling: alle seinen op groen

4. Samenwerkingsverbanden en verordeningen
    4.1. De organisatie van het samenwerkingsverband
    4.2. De bepalingen in gemeentelijke verordeningen
    4.3. De match

5. Ons pleidooi en de uitdaging

Bijlagen:
1 – Bepalingen in de jeugdwet
2 – Bepalingen in de onderwijswetten en de Jeugdwet naast elkaar
3 – Checklist: Voor een ontwikkelingsperspectief plan (OPP)

Inleiding

Problemen van jeugdigen bij het opgroeien en bij het naar school gaan zijn vaak nauw met elkaar verweven. Om te waarborgen dat jeugdigen met onderwijs- en ontwikkelingsproblemen aan het onderwijs kunnen blijven deelnemen en op school tot leren kunnen komen, is dan ondersteuning nodig op school, tijdens onderwijstijd.
Het gaat om ondersteuning vanuit het onderwijs zelf, maar goed passende en effectieve ondersteuning kan ook nodig zijn vanuit de jeugdwet, de zorgverzekeringswet, de WLZ en heel soms de WMO.

Dit position paper van Jeugdvisie gaat in op de organisatie van hulp voor jeugdigen om *op school* tot ontwikkeling te komen. Het is een pleidooi voor een korte en eenvoudige weg daarnaartoe, die recht doet aan de positie van jeugdigen en ouders en die voorkomt dat zij tussen de raderen van verschillende wetten en regels terecht komen.

Het pleidooi komt voort uit ervaringen in de praktijk met de organisatie van hulp en is getoetst aan wettelijke bepalingen. Daarnaast is het streven naar snel toegankelijke hulp op school in de context geplaatst van de beleidsvisies onder de wet passend onderwijs en onder de jeugdwet. Beiden gaan uit van een inclusieve samenleving, van hulp in de eigen omgeving en beiden hebben oog voor het belang van een op herstel gerichte benadering. We hopen en denken gemeenten en onderwijs concrete handvatten te kunnen bieden voor de uitwerking van hun beleid en voor het ontwerp van gezamenlijke plannen.

Het pleidooi in dit paper is ook vertaalbaar naar leerlingen die (tijdelijk) niet (volledig) naar school gaan (verzuim en thuiszitters). Voor deze leerlingen geldt evenzeer dat jeugdhulp als onderdeel van een gezamenlijk plan voor de leerling bijdraagt aan een ononderbroken ontwikkeling. Scholen die voor deze leerlingen plannen maken moeten rekening houden met de regels die gelden voor leerlingen die verzuimen en/of afwijken van onderwijstijd[1]. Het principe blijft hetzelfde: de leerling heeft een integraal plan nodig: één korte weg voor de inzet van ondersteuning vanuit onderwijs en jeugdhulp. En ook hier geldt dat de toeleidingsroute voor de onderwijsondersteuning op een logische manier kan samenkomen met die van jeugdhulp. Het pleidooi wordt voor deze leerlingen wel belangrijker, met de voornemens van het ministerie OCW om actiever te werken aan aanwezigheid en aanpak verzuim neemt ook het belang van een gezamenlijke aanpak toe. Omwille van de leesbaarheid gaat dit paper uit van leerlingen op school.

[1] https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/publicaties/2018/07/30/beleidsregel-inzake-het-instemmen-met-afwijking-onderwijstijd

Inhoud

In dit paper vergelijken we de procedures voor toeleiding naar onderwijsondersteuning en die naar jeugdhulpondersteuning. *De route naar onderwijsondersteuning* richt zich op een ononderbroken schoolloopbaan, die recht doet aan de mogelijkheden van een leerling. *De route naar jeugdhulp* is ingericht met het oog op een gezonde en veilige ontwikkeling tot volwassene. In beide procedures staat planvorming samen *met* de ouders en de jeugdige centraal. Alleen dat laatste al rechtvaardigt de wens om noodzakelijke hulp in één keer voor hen te ontsluiten, ongeacht het wettelijk kader dat er aan ten grondslag ligt.

Om zicht te krijgen op de mogelijkheden kijken we eerst naar de wettelijke bepalingen. Deze kaderen zowel het werk binnen het onderwijs als dat van de gemeenten op het gebied van jeugdhulp. Vervolgens staan we stil bij de uitwerking daarvan binnen gemeenten: hoe landen de wettelijke kaders in verordeningen en aanvullend beleid en wat zijn de consequenties van daar gemaakte keuzes? Dezelfde vraag stellen we in relatie tot de modellen die de samenwerkingsverbanden (kunnen) kiezen om passend onderwijs te organiseren. Op basis daarvan zetten we de mogelijkheden voor versnelling en vereenvoudiging op een rij.

1. Afbakening: ondersteuning van leerlingen op school

Dit paper beperkt zich tot de ondersteuning van leerlingen *óp school*, in onderwijstijd. Het richt zich dus op hulp die aanvullend nodig is om een leerling de kans op passend onderwijs te bieden en om schooluitval te voorkomen.

Als er meer nodig is

Er zijn veel situaties waarin méér nodig is: situaties waarin een goede afstemming nodig is van hulp op school, hulp thuis, in het gezin, hulp aan ouders vanwege eigen problematiek en soms ook bij het vinden van passende woonruimte en behoud van bestaanszekerheid. De afstemming met politie en justitie kan daar nog bij komen.

In die situaties is ondersteuning op school, met een verbreed ontwikkelingsperspectiefplan (OPP), niet afdoende en is een ander type plan nodig: een plan van alle betrokkenen, waar het OPP een onderdeel van kan zijn. Een dergelijk plan en een sterk ondersteunende regie is dan een voorwaarde om tot een integrale en voldoende effectieve aanpak te komen.

Belangrijk is dan om goed te kijken wát als eerste nodig is om *beweging* te creëren. Soms zal het OPP even op de tweede plaats moeten komen, om eerst gezinsondersteuning te kunnen organiseren. Het kan ook andersom zijn: als de situatie bijvoorbeeld thuis vanwege een kind dat 'thuis zit' helemaal vastloopt, dan is het zaak om eerst (een vorm van) onderwijs weer op gang te brengen.

2. Wettelijke bepalingen

2.1. Onderwijswetgeving

De onderwijswetten richten zich op een ononderbroken ontwikkelingsproces van leerlingen. Met het oog daarop is het onderwijs steeds afgestemd op hun voortgang en voorwaarden tot ontwikkeling. De teksten uit de Wet Primair Onderwijs, de Wet Voortgezet onderwijs (2020) en de Wet op de Expertisecentra zijn in hoge mate gesynchroniseerd, als het gaat om de organisatie van daarbij behorende zorg en ondersteuning in de school.
Wanneer leerlingen extra ondersteuning nodig hebben, moet dit beschreven worden in een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP). Omschreven is met wie dit ondersteuningsplan afgestemd moet worden, met specifieke aandacht voor het onderdeel individuele begeleiding, waarvoor overeenstemming met ouders vereist is.

2.2. De Jeugdwet

De jeugdwet biedt kaders voor het gemeentelijk beleid op het gebied van preventie, jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering.
Dat beleid en de erbij behorende uitvoering moet (onder andere) gericht zijn op het voorkomen van opgroei- en opvoedproblemen en op bevordering van een positief opvoedkundig klimaat in de omgeving van jeugdigen en gezinnen. Kinderopvang en scholen krijgen daarbij apart vermelding.
Veel aandacht gaat uit naar het eigen probleemoplossend vermogen en de eigen inbreng en keuzevrijheid van ouders en jeugdigen en naar veiligheid van jeugdigen.

In bijlage 1 zijn de voor de samenloop met onderwijsondersteuning relevante passages uit de jeugdwet opgenomen.

2.3. Beschouwing

Collectief en individueel.
De onderwijswetten en de jeugdwet zijn op veel punten complementair – ze verwijzen naar elkaar – maar zijn ook fundamenteel verschillend. De onderwijswetten beschrijven en regelen een *collectief* systeem, terwijl het zorgstelsel, inclusief de jeugdwet, in de eerste plaats uitgaat van het *individu*[2]. Toch valt op dat ook de jeugdwet op onderdelen voor een meer collectieve benadering van de eigen opgave kiest. De wet richt zich immers ook op de *ondersteuning van het pedagogisch klimaat* in scholen (en gezinnen, wijken, buurten en kinderopvang). Dat laat ruimte voor gemeentelijk beleid om ondersteuning op school niet alleen in de vorm van individuele jeugdhulpinterventies te organiseren, maar ook in de vorm van een andersoortige bijdrage aan vrij toegankelijk aanbod.

[2] Zie voor een uitgebreide analyse de kamerbrief ‘afspraken samenwerking onderwijs en (jeugd)zorg’, juni 2021

En andersom geldt voor het onderwijs dat de opgave om voor het collectief passend onderwijs te organiseren ook om meer *op het individu gerichte inspanningen* vraagt.

Ondersteuningsplan en hulpplan

Beide wetten kennen een *open zorgplicht*. Dat brengt in de praktijk onduidelijkheid en onzekerheid met zich mee, en soms ook 'van-het-kastje-naar-de-muur'-situaties, vooral wanneer niet direct duidelijk is uit welk kader de nodige hulp gefinancierd kan worden. 'Begeleiding' kan bijvoorbeeld zowel onder de onderwijsondersteuning als onder jeugdhulp vallen. Maar: het biedt evenzeer *ruimte* om aan te sluiten bij de behoeften van de betrokkenen en in onderlinge afstemming tot een plan te komen.

Er is geen wettelijke belemmering voor de organisatie van samenhang tussen onderwijs en zorg en – meer concreet – voor de toekenning van jeugdhulp in onderwijstijd op basis van één (ontwikkelingsperspectief-)plan. Het OPP *kan* volstaan voor het inzetten van jeugdhulp, mits in de fase van planvorming aan een aantal voorwaarden is voldaan.

Hieronder duiden we die voorwaarden kort aan. In bijlage 3 staan ze in de vorm van een checklist op een rij.

Een eigen plan

De jeugdwet benadrukt het belang voor gezinnen om een eigen plan op te stellen; het *familiegroepsplan*. Aan ouders moet dus de mogelijkheid geboden zijn om zelf zo'n plan op te stellen, voordat jeugdhulp onderdeel wordt van het OPP.
Datzelfde geldt voor de mogelijkheid om een *vertrouwenspersoon* te betrekken bij de planvorming. Om dit praktisch te regelen én daadwerkelijk te doen, is direct contact met degenen die deze ondersteuning kunnen bieden noodzakelijk.

Systematisch en planmatig

Volgens de jeugdwet moet het college *onderzoeken* of en zo ja welke jeugdhulp (in de vorm van een individuele voorziening) passend is in een specifieke situatie. Op grond van gerechtelijke uitspraken (in beroepsprocedures) zijn daarvoor nu de volgende *vier stappen* leidend:

- Stel vast wat de eigenlijke hulpvraag is
- Stel vast welke problemen er zijn en breng deze in kaart
- Stel vast welke hulp nodig is en in welke mate die nodig is
- Stel vast welk aandeel de ouders of het sociale netwerk in de hulp kunnen hebben

Wanneer de onderwijs en zorgpartners *handelingsgericht* werken is voorzien in een cyclische en planmatige werkwijze waarin deze stappen aan bod komen. Let er daarbij dat *de hulpvraag vaststellen* niet altijd samenvalt met de vaststelling of en zo ja welke hulpvraag ouders uitspreken.

Overleg, overeenstemming en bezwaar

De onderwijswetten stellen dat de in te zetten jeugdhulp gebaseerd moet zijn op *overleg* en/of *overeenstemming* met de direct betrokkenen (ouders, leerling, eventuele anderen). Dat geldt in de jeugdwet ook. Aanvullend daaraan kent de jeugdwet het recht op *bezwaar en beroep*. In de fase van planvorming moet deze mogelijkheid om bezwaar aan te tekenen daarom aan ouders aangeboden zijn. Binnen het onderwijs bestaat een

geschillencommissie passend onderwijs, waar ouders en/of leerlingen bij een verschil van inzicht terecht kunnen.
Mocht zich daadwerkelijk een geschil voordoen dan is een afweging nodig voor welk deel bezwaar bij de gemeente aangetekend kan worden en voor welk deel de geschillencommissie aangesproken kan worden. Om dit goed te laten werken is bovendien een actieve houding nodig om te waarborgen dat ouders met hun bezwaar op de juiste plek terecht komen of dit zelfs in de samenhang van onderwijs en jeugdhulp bespreekbaar kunnen maken.

Verantwoorde, doeltreffende en doelmatige hulp
De jeugdwet eist dat hulp die als *individuele voorziening* wordt toegekend verantwoord, doeltreffend en doelmatig is voor de jeugdige (in zijn situatie). Dat wordt op twee manieren gewaarborgd.
Gemeenten zorgen er via hun *regionale inkoop* van hulp voor dat er een dekkend aanbod beschikbaar is van hulp dat aan deze eisen voldoet.
Daarnaast stelt de wet eisen aan de deskundigheid van *de professional die een beslissing neemt* over de noodzaak en aard van de in te zetten jeugdhulp. Dit moet een BIG-geregistreerde professional zijn of een bij het SKJ (Stichting Kwaliteitsregister Jeugd) geregistreerde professional. Deze persoon heeft behalve deze expertise ook zicht op de (regionaal en landelijk) ingekochte hulp. Tenslotte kan deze persoon zorgdragen voor de link naar een integraal plan, in geval sprake is van multiproblematiek in het gezin (artikel 2.1. Jeugdwet). In de fase van planvorming moet een dergelijke professional dus betrokken zijn.

Binnen 6 weken
Een jeugdhulpplan moet opgesteld zijn *binnen zes weken* nadat de mogelijkheid tot een familiegroepsplan is geboden. Deze termijn sluit goed aan op de termijn die in het onderwijs gehanteerd wordt.

3. Beleidsontwikkeling: alle seinen op groen

Landelijk, regionaal én lokaal beleid richt zich op een verdergaande versoepeling en intensivering van de samenhang tussen onderwijs en jeugdhulp. Er spreekt een verlangen uit om concreet werk te maken van het potentieel dat al in 2015 zichtbaar werd. Zowel de ontwikkeling van passend onderwijs als de ontwikkeling van de jeugdwet baseerde zich immers op de wens om (de organisatie van) hulp en ondersteuning 'terug te geven' aan ouders en jeugdigen en hun netwerk en (weer) ruimte te maken voor de professionaliteit van de mensen in school en in de jeugdhulp. Het ging erom hulp te verbinden aan het dagelijks leven, het onderwijs te baseren op de ontwikkelings- en ondersteuningsbehoeften van jeugdigen op school, thuis en in de vrije tijd en zo samen te werken aan een inclusieve maatschappij.

Onderwijs, jeugd en welzijn: één geheel

De minister van onderwijs sloot een kamerbrief van juni 2021 af met dit voornemen:

[..] Zoals wij u vorig jaar hebben gemeld is ons einddoel een onderwijszorgcontinuüm, waarbinnen kinderen onderwijs en zorg krijgen die aansluit op hun behoeften op een plek waar zij zich veilig voelen en zich kunnen ontwikkelen in goede relatie met de zorg thuis. [..] De ambitie is onverminderd hoog zodat steeds meer kinderen met en zonder een ondersteuningsbehoefte samen naar school kunnen.

De Hervormingsagenda jeugd (op moment van dit schrijven nog in ontwikkeling) kondigt een ontwikkeling aan waarin de PO-, VO- en MBO-raad, de VNG en andere betrokkenen er samen aan werken om

[..] jeugdigen bij te staan vanuit de gewone, vanzelfsprekende dagelijkse relaties en zo de pedagogische basis verder te versterken: in de buurt, op school, vanuit de kinderopvang, via aangesloten wijkactiviteiten.

Meer collectief aanbod

Voor de samenwerking onderwijs en jeugdhulp is een werkagenda ontwikkeld, waarin anders samenwerken en samen leren, aandacht krijgen. En de ontwikkeling van collectief aanbod:

Groepsgerichte interventies hebben de voorkeur boven een individueel gerichte aanpak. Denk daarbij aan groepsgerichte inzet van jeugdhulp in het onderwijs in plaats van individuele trajecten. Met collectieve vormen van financiering kan contextgerichter en domein overstijgend worden gewerkt. Het Rijk verkent welke vormen van collectieve financiering, aansluitend bij de pedagogische visie van partijen, kunnen worden gerealiseerd in aanvulling op wat gemeenten en onderwijs al meer gemeenschappelijk kunnen inzetten.

Binnen gemeenten werd als het gaat om 'collectieve, algemeen toegankelijke voorzieningen' voorheen veelal gedacht aan vormen van lichte, preventieve hulp. Relatief nieuw is het inzicht dat deze voorzieningen ook georganiseerd kunnen worden in een context die meer specialistische expertise vraagt, bijvoorbeeld in en om het speciaal onderwijs.
In regionale samenwerkingsverbanden en proeftuinen worden al stappen gezet om onderwijs en jeugdhulp op deze wijze als eenheid te benaderen, uitgaande van de ontwikkelingsvragen van jeugdigen in hun eigen context.

Aandacht voor geoorloofd verzuim

Binnenkort wordt de definitie van de groep kinderen die ‘thuis zit’ aangepast. En dat is niet voor niets. Leerlingen die niet naar school gaan vanwege psychische problemen worden vaak niet meegeteld. In de nieuwe definitie horen ook deze kinderen die zogenaamd ‘geoorloofd verzuimen’, maar die feitelijk geen onderwijs meer genieten hierbij. Voor al deze kinderen is straks een OPP nodig om hen weer een schoolloopbaan te kunnen bieden. En in veel van die situaties zal een samenloop van onderwijs en jeugdhulp aan de orde zijn. Dit laat zien hoe urgent het is om procedures die die samenloop belemmeren te veranderen.

4.Samenwerkingsverbanden en verordeningen

Gemeenten vertalen de bepalingen uit de wet in hun lokale verordeningen en nadere regels. De onderwijsbesturen kiezen met de inrichting van hun samenwerkingsverband voor een bepaalde manier om passend onderwijs te organiseren en te financieren.

De keuzes die zij daarbij maken zijn van invloed op het gedrag van onderwijs- en jeugdhulpprofessionals omdat zij bepaalde handelingen en routes voorschrijven. Ze zijn dus ook direct van invloed op de mogelijkheden om onderwijs en jeugdhulp snel en goed op elkaar af te stemmen. In deze paragraaf gaan we op aan aantal variaties in.

4.1. De organisatie van het samenwerkingsverband

Samenwerkingsverbanden hanteren verschillende principes om passend onderwijs te organiseren en te faciliteren met geld en menskracht. Daarbij zijn globaal genomen drie vormen te onderscheiden, die worden gekenmerkt door meer of minder centralisatie van de financiën en de ondersteuning[3]. Ze zijn overigens ook voortdurend in ontwikkeling en in de praktijk ontstaan inmiddels allerlei tussenvormen, als reactie op de ervaren voor- en nadelen van de basisvormen[4].

Het schoolmodel
Het samenwerkingsverband verdeelt het budget voor ondersteuning en hulp onder de schoolbesturen en hun scholen, op basis van hun leerlingenaantal. De mogelijkheden van de deelnemende scholen om daar aan zo veel mogelijk leerlingen passend onderwijs te bieden staan centraal en zij zijn voor een groot deel autonoom in de wijze waarop zij de leerlingenzorg organiseren. Van het SO wordt gevraagd zich zo te ontwikkelen dat hun inzet en expertise aan leerlingen en leerlingenzorg in het reguliere onderwijs ten goede kan komen. Wanneer een kind toch naar een school voor speciaal (basis/voortgezet) onderwijs gaat, volgt geld de leerling.
De besluitvorming over de inzet van ondersteuning – met inachtneming van wettelijke vereisten – ligt dus 'laag': bij de direct betrokkenen op schoolniveau. Die zijn dus ook gesprekspartners voor jeugdhulppartijen als het gaat om realisatie van onderwijs- én jeugdhulp.

Het expertisemodel
Samenwerkingsverbanden kunnen ook kiezen voor een organisatie die de verantwoordelijkheden juist centraal belegt bij het samenwerkingsverband. De gedachte daarbij is om expertise zo goed mogelijk te bundelen en inzetbaar te maken voor de

[3] Geraadpleegd: *Samenwerken aan passend onderwijs*, Verus (zonder datum)
[4] Informatie uit artikel PO-magazine, Rick de Wit, Infinite, Verdeelmodellen

deelnemende scholen. Het samenwerkingsverband bepaalt voor een groot deel wat er aan extra ondersteuning beschikbaar komt en specifieke arrangementen en onderwijs(zorg)vormen ontwikkeld, die als voorzieningen beschikbaar komen.
Logisch gevolg is dat bij besluiten over de inzet onderwijsondersteuning deze voorzieningen en het samenwerkingsverband (in combinatie met jeugdhulp) de centrale partijen zijn.

Het leerlingmodel
Meer dan in het expertisemodel (waar een nadruk ligt op de realisatie van een gedifferentieerd landschap van 'tussenvoorzieningen'), staat hier de individuele planvorming centraal. Het samenwerkingsverband neemt de verantwoordelijkheid voor inzet van extra ondersteuningsmiddelen per leerling op basis van zorgplannen. Zo komt er dus alleen geld beschikbaar als dit 'echt nodig' is. De match tussen planvorming en noodzakelijke middelen is in de praktijk niet altijd eenvoudig en als nadeel wordt genoemd dat het feitelijk een 'open eind'-regeling is.

4.2. De bepalingen in gemeentelijke verordeningen

De gemeente werkt de bepalingen in de jeugdwet in haar verordening uit om daarmee de bedoeling van de wet en het eigen gemeentelijk beleid te realiseren. Die verordening kleurt de praktijk, want ze schrijft routes, handelingen en de wijze van planvorming voor.
Ook hier zijn in de praktijk variaties ontstaan, met elk hun eigen consequenties voor de beschikbaarheid van jeugdhulp in onderwijstijd.

Jeugdhulp in onderwijstijd als individuele voorziening
In de huidige praktijk staat jeugdhulp in onderwijstijd meestal te boek als een individuele voorziening. Om ervoor in aanmerking te komen volgen ouders en/of jeugdigen dezelfde stappen als bij een aanvraag van hulp buiten de context van het onderwijs.
Het onderzoek welke hulp nodig, passend en effectief is baseert zich op de gehele context waarin de jeugdige opgroeit: in gezin, op school en op straat, in de vrije tijd – met een nadruk op de gezinscontext. De Rotterdamse verordening[5] combineert bijvoorbeeld de bepalingen uit de jeugdwet en de wet maatschappelijke ondersteuning. Hulp in onderwijstijd, en hulp gericht op de realisatie van een ononderbroken schoolloopbaan (of de hervatting daarvan) valt onder de individuele voorzieningen en diverse omschreven prestatiegebieden. De beslissingsbevoegdheid over de inzet ligt bij een door de gemeente of een uit hoofde van de jeugdwet gemandateerde partij. Deze tracht een goed midden te vinden tussen de wensen en keuzes van ouders en de begrenzing van jeugdhulpaanspraken.

[5] Verordening van Rotterdam: https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR481751

Jeugdhulp in onderwijstijd als voorliggende individuele voorziening

De gemeente Leiden[6] benoemt in haar verordening Jeugdhulp op school als individuele voorziening, maar voegt daar een bepaling aan toe: namelijk dat deze jeugdhulp op school voorliggend is aan overige jeugdhulp.

De gemeente behoudt hiermee de bevoegdheid om op individueel niveau te beslissen over de inzet van jeugdhulp op school (het is immers een individuele voorziening). Ze is dus ook gehouden aan uitvoering van het (in de wet en in jurisprudentie) voorgeschreven onderzoek. Uit dat onderzoek volgt het oordeel of inzet van jeugdhulp noodzakelijk is, onder meer op grond van de zelfredzaamheid van ouders en jeugdige(n) en eventueel elders beschikbare voorliggende vrij toegankelijke voorzieningen. Als het oordeel is dat jeugdhulp in deze situatie nodig en effectief zal zijn, komt de beschikbare jeugdhulp op school *als eerste* in aanmerking, voordat andere vormen van specialistische jeugdhulp worden overwogen.

Jeugdhulp in onderwijstijd verandert zo dus enigszins: ván een onderdeel van integrale, gezinsgerichte jeugdhulp (waarbij bijvoorbeeld hulpverleners zowel in het gezin als op school werken) naar een onderdeel van het onderwijs.

De Leidse verordening bevat tevens de bepaling dat het samenwerkingsverband en de gemeente gezamenlijk een protocol maken om de samenloop van onderwijs- en jeugdhulp te stroomlijnen.

Jeugdhulp in onderwijstijd als collectieve voorziening

Onder invloed van nieuwe inzichten en beleidsontwikkelingen is een praktijk groeiende om jeugdhulp in onderwijstijd te beschouwen als een collectieve voorziening, voorliggend aan jeugdhulp als individuele voorziening. Een voorbeeld van een verordening waarin dit is vastgelegd is in Tilburg te vinden[7]. Deze is tot stand gekomen na pilots met beschikkingsvrije zorg op scholen voor speciaal onderwijs.

De verordening merkt zorg en begeleiding in het onderwijs, "*zoals door het College georganiseerd op school*", aan als algemeen toegankelijke hulp. Het College is gerechtigd om nadere regels te stellen over de aard en het gebruik van deze voorzieningen.

Op deze manier komt er specialistische jeugdhulp in de school beschikbaar, met een vooraf vastgesteld volume, zoals schoolmaatschappelijk werk dat in het regulier onderwijs vaak al is. De school zet de hulp naar eigen inzicht in – als onderdeel van het OPP van leerlingen. Pas wanneer de hulp in onderwijstijd niet afdoende is komt een aanvraag van jeugdhulp als individuele voorziening in beeld.

Met deze vorm committeert de gemeente zich aan de bouw van 'een sterke basis voor jeugd', waarin, meer dan in de afgelopen jaren, de aandacht uitgaat naar realisatie van goede randvoorwaarden voor de ontwikkeling van jeugdigen (op school, thuis en in de vrije tijd) op collectief en voorzieningenniveau. Overigens kunnen combinaties van collectieve en individuele voorzieningen uiteraard ook naast elkaar bestaan.

[6] Verordening van Leiden: https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR670572

[7] Verordening van Tilburg, geldig t/m 31-12-2022: https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR668253. De vanaf 2023 geldige verordening stond op 21-1 nog niet online.

Centrale of decentrale toegang
Behalve de positionering van de hulp in onderwijstijd (als individuele of collectieve voorziening) is ook de visie op de toegang tot jeugdhulp van invloed op de organisatie van jeugdhulp in onderwijstijd. In een gemeente met gemandateerde jeugdhulpprofessionals op schoolniveau vallen de besluiten dichter bij de school dan in een gemeente waar een centraal georganiseerd team of loket die beslissingen neemt.
Ook de aard en de hoeveelheid gemandateerde professionals is van invloed: sommige gemeenten kiezen voor één type professional, gespecialiseerd in de toegangsbeslissingen. Andere gemeenten faciliteren meerdere beroepsgroepen, die in hun dagelijks werk sowieso vragen van ouders en jeugdigen opvangen en beoordelen, met een mandaat. In die gemeenten kunnen bijvoorbeeld jeugdverpleegkundigen, schoolmaatschappelijk werkers en jeugd- en gezinscoaches gerechtigd zijn om toegangsbeslissingen te nemen.

4.3. De match

Voor een soepele samenloop van onderwijs en jeugdhulp in onderwijstijd is het raadzaam om stil te staan bij de match tussen de organisatievorm van het samenwerkingsverband en de bepalingen in gemeentelijke verordeningen. Wanneer de gemeenten en het samenwerkingsverband vanuit gelijksoortige organisatieprincipes tot besluiten komen is het eenvoudig(er) om tot korte routes te komen. Zeer schematisch valt dit als volgt weer te geven:

		Verdeel/beslismodel samenwerkingsverband		
Gemeentelijke verordening		Schoolmodel	Expertisemodel	Leerlingmodel
Jeugdhulp in onderwijstijd als …	Individuele voorziening			√
	Voorliggende individuele voorziening		√	
	Collectieve voorziening	√		
Positie gemandateerde professional:	Centraal		√	√
	Decentraal	√		

Met behulp van dit schema kunnen onderwijs en gemeenten bepalen op welke wijze/niveau jeugdhulp en onderwijsondersteuning samenkomen. En het is dan ook mogelijk om het gezamenlijk beslismodel aan te passen aan de wijze waarop jeugdhulp samenkomt met het onderwijs. Voor jeugdhulp op school tijdens onderwijstijd zou gekozen kunnen worden voor een collectieve voorziening van jeugdhulp met een beslisbevoegdheid op schoolniveau. Wanneer de leerling gebruik maakt van een intensievere vorm van ondersteuning (bijvoorbeeld een OPDC) zou een beslismodel met een centraal gepositioneerde professional vanuit de gemeente en een meer betrokken rol van het samenwerkingsverband denkbaar kunnen zijn.

5.Ons pleidooi en de uitdaging

Pleidooi

In het voorgaande hebben we op een rij gezet onder welke voorwaarden de routes naar onderwijsondersteuning en naar jeugdhulp op een vanzelfsprekende manier bij elkaar kunnen komen. We hebben ons daarbij beperkt tot de organisatie van jeugdhulp in onderwijstijd, in de overtuiging dat – wanneer dat eenmaal gerealiseerd is – ook de samenhang met jeugdhulp in zijn bredere context (gezinsgericht en gerelateerd aan volwassenenproblematiek) binnen handbereik is.

We hebben kunnen constateren dat de wettelijke kaders praktische aanknopingspunten bieden voor één, gezamenlijke route naar jeugdhulp op school. En we hebben vastgesteld dat het – om die mogelijkheden ook te benutten – behulpzaam is wanneer samenwerkingsverbanden en (regio-)gemeenten gezamenlijk stilstaan bij de wijze waarop zij die wettelijke kaders in hun eigen regelingen toepassen. Er zijn immers uiteenlopende redeneringen denkbaar om onderwijsondersteuning en jeugdhulp passend en toegankelijk te organiseren en de beschikbare middelen te verdelen.

We pleiten daarbij niet zozeer voor één voorkeursmodel, maar wel voor een goed *doordachte 'match'* tussen de keuzes van het samenwerkingsverband en die van de gemeenten. Wanneer die match er is, biedt dat de beste voorwaarden voor het ontwerp en de invoering van een korte, begrijpelijke route.

Wel zien we dat de positionering van jeugdhulp op school als collectieve voorziening – in principe vrij toegankelijk – het beste aansluit bij de beleidsontwikkeling om jeugd en onderwijs als sectoren dichter bij elkaar te brengen en om samen *een sterke sociale en pedagogische basis* te bouwen. Daar horen voorzieningen bij die ouders en jeugdigen in hun gewone, dagelijkse leven weten te ondersteunen. Zonneklaar is dat dit in het speciaal onderwijs in de regel een breder en dieper niveau van ondersteuning vraagt dan in het regulier onderwijs. Toevoeging van jeugdhulp aan de expertise van de school erkent dit en ondersteunt het ontstaan van multidisciplinair werk.

Checklist

We sluiten dit position paper af met een checklist voor een OPP dat voldoet aan de vereisten van de onderwijswetten én de jeugdwet. We hopen hiermee bij te dragen aan één basis-werkwijze voor jeugdhulp- en onderwijsprofessionals. De gedachte: *als je het zó doet, zit je goed.*
En wanneer je gecheckt hebt of een plan volgens deze lijn is opgebouwd – dan weet je meteen dat je *dat plan van een ander* als uitgangspunt kunt nemen en erop door kunt werken zónder dingen over te hoeven doen.

Voor gemeenten is het aanvullende voordeel dat er meer ruimte komt voor *regionale gemeentelijke samenwerking*. Het komt immers vaak voor dat een team Toegang of een CJG voorwerk heeft gedaan ter voorbereiding van de inzet van jeugdhulp en dat dan blijkt dat een andere gemeente financieel gezien aan zet is. Met een check of het plan volgens de checklist

tot stand is gekomen, kunnen zij op de inhoud ervan vertrouwen en het voorwerk overnemen.

Met de checklist in de hand is het in elke regio mogelijk om te bekijken of en op welke wijze de gebruikte *formats* voor het OPP en voor het jeugdhulpplan al overeenkomen, welke aanpassingen wenselijk zijn en wat er nog nodig is om 'onderling bruikbaar' te worden.
Nu al zien we heel veel overeenkomsten in de items in deze formats.
De *winst voor ouders en leerlingen* ligt dus binnen handbereik: wanneer onderwijs- en jeugdhulp op basis van één plan ter beschikking komt hoeven zij niet langer twee keer hun verhaal te doen en kan de periode van planvorming tot en met een besluit daadwerkelijk binnen de wettelijk gevraagde termijn van 6 weken gaan blijven. Omdat het proces nu vaak twee keer wordt doorlopen is dat in de praktijk nu vaak het dubbele.

Uitdaging
De stap om jeugdhulp *ín* de school te organiseren roept – naar alle waarschijnlijkheid en als het goed is – ook nieuwe vragen op over het onderwijs als werkplaats, als *samenwerk-plaats*. Wie horen er bij de schoolorganisatie en het schoolteam? Waar is afstand nodig, waar juist nabijheid? Hebben de jeugdhulp-professionals een goede werkplek in het gebouw? Zijn zij onderdeel van het team, of zijn ze te gast in de school? Pakken ze zelf koffie of wachten zij tot ze het aangeboden krijgen? Aan welke vergaderingen nemen zij deel? In hoeverre hebben zij toegang tot het registratiesysteem waarin de OPP's gemaakt worden?

Aan al deze vragen gaat een andere vooraf. Hoe omschrijven de betrokkenen de opgave waar zij voor staan? Worden de jeugdhulpprofessionals 'ingevlogen' om te helpen bij de uitvoering van een bepaald facet van de onderwijsvisie- en praktijk? Of gaat het erom gezamenlijk vorm te geven aan het onderwijs en de ontwikkeling van de leerlingen, op basis van een gezamenlijke visie? Dit zal in de praktijk ontdekt en uitgewerkt moeten worden.

Dat is ook nodig om te voorkómen dat de checklist een betekenisloze afvinklijst wordt. Want als er in die lijst staat dat je ouders de mogelijkheid moet hebben geboden om 'hun eigen plan' op te stellen; hóe doe je dat dan zó dat het voor ouders ook iets betekent? En als er staat dat een SKJ-geregistreerde persoon het besluit om jeugdhulp in te zetten neemt, hóe is die persoon dan betrokken?

Een aanpak zoals we die hier bepleiten vraagt dan ook om een consistent, duurzaam gesprek tussen onderwijs en (regio-)gemeenten, op alle niveaus: zowel in de school, als met schoolbesturen als in het samenwerkingsverband.
We hopen met deze verkenning deze besprekingen te ondersteunen en richting te geven.

BIJLAGEN:

1 – Bepalingen in de jeugdwet
2 – Bepalingen in de onderwijswetten en de Jeugdwet naast elkaar
3 – Checklist: Voor een ontwikkelingsperspectief plan (OPP)

Bijlage 1 - Bepalingen in de jeugdwet

in relatie tot de ondersteuning van leerlingen in onderwijstijd

geraadpleegd: 12/12/2022

	Hoofdstuk 1 – Begripsbepalingen	Betekenis voor praktijk onderwijs-jeugdhulp
1.1.	**Jeugdhulp:** **1°.** Ondersteuning van en hulp en zorg, niet zijnde preventie, aan jeugdigen en hun ouders bij het verminderen, stabiliseren, behandelen en opheffen van of omgaan met de gevolgen van psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking van de jeugdige, opvoedingsproblemen van de ouders of adoptie gerelateerde problemen; **2°.** Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van jeugdigen met een somatische, verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem en die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt, en **3°.** Het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten op het gebied van de persoonlijke verzorging gericht op het opheffen van een tekort aan zelfredzaamheid bij jeugdigen met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking of een somatische of psychiatrische aandoening of beperking, die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt.	Omschrijving aard en doel van de hulp
1.1.	***Opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen:*** **1°.** psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking van de jeugdige, opvoedingsproblemen van de ouders of adoptie gerelateerde problemen; **2°.** beperkingen in de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie in verband met een somatische, verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem bij een jeugdige die de leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt, en	*Omschrijving aard van de problematiek*

	3°. een tekort aan zelfredzaamheid in verband met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking of een somatische of psychiatrische aandoening of beperking bij een jeugdige die de leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt.	
1.1.	**Woonplaats:** **1°.**de gemeente waar de jeugdige zijn woonadres [..] heeft; **2°.**ingeval een jeugdige verblijft bij een jeugdhulpaanbieder, pleegouder, in een instelling voor opvang of beschermd wonen […] of in een justitiële jeugdinrichting [..], of [..]: de gemeente waar de jeugdige onmiddellijk voorafgaand aan zijn verblijf zijn woonadres [..] had; **3°.**ingeval de woonplaats niet op grond van de onderdelen 1° en 2° kan worden vastgesteld of ingeval bij het in de basisregistratie personen opgenomen woonadres een aantekening is geplaatst [..]: de gemeente waar de moeder van de jeugdige ten tijde van diens geboorte als ingezetene was ingeschreven in de basisregistratie personen, of, indien dit niet kan worden vastgesteld, de gemeente waar de jeugdige werkelijk verblijft op het moment van de hulpvraag; **4°.**ingeval de woonplaats buiten Nederland is: de gemeente waar de jeugdige werkelijk verblijft op het moment van de hulpvraag.	Bepalen van de voor jeugdhulp verantwoordelijke gemeente
	Hoofdstuk 2 – Gemeente	**Betekenis voor praktijk onderwijs-jeugdhulp**
2.1.	**Het gemeentelijke beleid** inzake preventie, jeugdhulp, kinderbeschermings-maatregelen en jeugdreclassering en de uitvoering van jeugdhulp, kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering is gericht op: **a.** het *voorkomen* en de *vroege signalering* van en *vroege interventie* bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen;	Kader voor gemeentelijk beleid. Dat kader omvat *onder andere* - een bijdrage aan het pedagogisch klimaat in scholen, - gerichtheid op versterking eigen mogelijkheden en probleemoplossend vermogen van ouders en jeugdigen,

	b. het versterken van het *opvoedkundige klimaat in gezinnen, wijken, buurten, scholen en kinderopvang*; **c.** het bevorderen van de *opvoedvaardigheden* van de ouders, opdat zij in staat zijn hun verantwoordelijkheid te dragen voor de opvoeding en het opgroeien van jeugdigen; **d.** het inschakelen, herstellen en versterken van de eigen mogelijkheden en het *probleemoplossend vermogen* van de jeugdige, zijn ouders en de personen die tot hun sociale omgeving behoren, waarbij voor zover mogelijk wordt uitgegaan van hun eigen inbreng; **e.** het bevorderen van de *veiligheid* van de jeugdige in de opvoedsituatie waarin hij opgroeit; **f.** *integrale hulp* aan de jeugdige en zijn ouders, indien sprake is van multiproblematiek, en **g.** het tot stand brengen en uitvoeren van *familiegroepsplannen* en het verlenen van hulp op basis van familiegroepsplannen, [..] indien sprake is van vroege signalering van opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen.	- Mogelijkheid bieden aan gezin/ouders om een familiegroepsplan op te stellen
2.2.1.	De gemeenteraad stelt *periodiek een plan* vast dat richting geeft aan de door de gemeenteraad en het college te nemen beslissingen betreffende preventie en jeugdhulp, de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering.	Deze artikelen laten de complementariteit van de onderwijswetten en de jeugdhulpwetten zien. Beiden zijn eraan gehouden over hun plannen op overeenstemming gericht overleg te voeren.
2.2.3.	Het plan wordt, voor zover het de afstemming van en effectieve samenwerking met het onderwijs betreft, niet vastgesteld dan nadat over een concept van het plan *op overeenstemming gericht overleg heeft plaatsgevonden met het samenwerkingsverband*, […]	
2.3.	**1.** Indien naar het oordeel van het college een jeugdige of een ouder jeugdhulp nodig heeft [..] en voor zover de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen ontoereikend zijn, treft het college ten behoeve van de jeugdige [..] voorzieningen op het gebied van	Dit artikel verplicht het college *te onderzoeken* of het noodzakelijk is om een voorziening op het gebied van jeugdhulp te treffen. Dit moet via 'deskundige toeleiding' tot een individuele voorziening van jeugdhulp. Dat is van invloed op de

	jeugdhulp en *waarborgt het college een deskundige toeleiding naar, advisering over, bepaling van* en het inzetten van *de aangewezen voorziening*, waardoor de jeugdige in staat wordt gesteld: **a.** gezond en veilig op te groeien; **b.** te groeien naar zelfstandigheid, en **c.** voldoende zelfredzaam te zijn en maatschappelijk te participeren, rekening houdend met zijn leeftijd en ontwikkelingsniveau.	wijze waarop een plan voor onderwijs- en jeugdhulp (op school) tot stand komt. *NB: de mogelijkheid voor ouders/jeugdigen om bezwaar/beroep aan te tekenen staat hier niet beschreven. Deze komt voort uit de ABW.*
2.3.	**4.** Het college houdt bij de bepaling van de aangewezen vorm van jeugdhulp redelijkerwijs rekening met: **a.** behoeften en persoonskenmerken van de jeugdige en zijn ouders, en **b.** de godsdienstige gezindheid, de levensovertuiging en de culturele achtergrond van de jeugdige en zijn ouders. **5.** Voor zover redelijkerwijs mogelijk, wordt de jeugdige en zijn ouders keuzevrijheid geboden met betrekking tot de activiteiten van jeugdhulp.	Scholen, gemeenten en jeugdhulpaanbieders die afspraken willen maken over inzet door enkele (vaste) aanbieders moeten deze keuzevrijheid zo nodig kunnen bieden.
2.5.	Het college informeert jeugdigen, ouders en pleegouders tijdig over de mogelijkheid gebruik te maken van de diensten van *een vertrouwenspersoon*.	In het overleg met ouders moet de mogelijkheid om een vertrouwenspersoon in te schakelen aan de orde komen, evenals de mogelijkheid om een familiegroepsplan te maken (artikel 2.1.)
2.7.	**1**. Het college treedt bij het treffen van een individuele voorziening zo nodig in overleg met het bevoegd gezag van een school [..], waar de jeugdige schoolgaand is. **2** Op het college zijn de eisen inzake de verantwoordelijkheidstoedeling [..] van overeenkomstige toepassing ten aanzien van personen die onder verantwoordelijkheid van het college werkzaamheden verrichten met betrekking tot de toeleiding naar, advisering over en de bepaling van de	Dit artikel gaat in op het vereiste om met de bij een kind betrokken personen en organisaties overleg te voeren over passende jeugdhulp. Het onderwijs krijgt een aparte vermelding. Uitgangspunt is de (elders uitgewerkte) norm voor verantwoordelijke werktoedeling. *In zijn algemeenheid stelt deze norm dat de beslissingen over toegang tot jeugdhulp door een SKJ-*

	aangewezen voorziening en ten aanzien van personen die door het college worden ingezet om jeugdhulp te verlenen. **3** Het college verzekert zich bij het inzetten van de aangewezen voorziening ervan dat de jeugdhulpaanbieder in staat is te voldoen aan de eisen inzake de verantwoordelijkheidstoedeling [..].	*geregistreerde professional genomen moeten worden.* https://vng.nl/publicaties/factsheet-basiskennis-norm-verantwoorde-werktoedeling-en-beroepsregistratie-jeugdhulp
2.9.	De gemeenteraad stelt *bij verordening* en met inachtneming van het bepaalde bij of krachtens deze wet in ieder geval regels: **a.** over *de door het college te verlenen individuele voorzieningen en overige voorzieningen*, met betrekking tot de voorwaarden voor toekenning en de wijze van beoordeling van, en de afwegingsfactoren bij een individuele voorziening; **b.** over de wijze waarop *de toegang tot en de toekenning van een individuele voorziening* wordt afgestemd met andere voorzieningen op het gebied van zorg, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning, werk en inkomen;	Dit artikel verwijst naar lokale uitwerkingen in verordening en nadere regels. *Uitwerkingen komen ook tot stand op basis van gerechtelijke uitspraken (na bezwaar en beroep over genomen beslissingen over de toegang tot jeugdhulp.)* *Zie voor een belangrijke uitwerking het vereiste stappenplan om tot een beslissing te komen.*
	Hoofdstuk 4 – eisen aan jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen	**Betekenis voor praktijk onderwijs-jeugdhulp**
4.1.1.	De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling verlenen *verantwoorde hulp*, waaronder wordt verstaan hulp van goed niveau, die in ieder geval *veilig, doeltreffend, doelmatig* en *cliëntgericht* wordt verleend en die is *afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder*.	Dit artikel maakt duidelijk dat jeugdhulpaanbieders aan kwaliteitseisen moeten voldoen. *Niet duidelijk wordt of lokale teams die vrij toegankelijke hulp bieden onder de noemer 'jeugdhulpaanbieder' en dus onder de bepalingen in dit hoofdstuk vallen.*
4.1.3.	**2.** Indien afgezien wordt van het opstellen van een familiegroepsplan omvat het uitvoeren van artikel 4.1.1 het werken op basis van *een plan* waarover is overlegd met de jeugdige en de ouders en dat is afgestemd op de behoeften van de jeugdige.	Het gaat hier om voorwaarden die aan het plan gesteld worden, *nádat* bepaald is dat er recht bestaat op een individuele voorziening.

	4. Tenzij het de uitvoering van een kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering of gesloten jeugdhulp betreft, kan het plan *mondeling* overeen worden gekomen met de jeugdige en de ouders. *Indien de jeugdige, een van de ouders of de jeugdhulpaanbieder dat wenst, wordt het plan binnen veertien dagen op schrift gesteld*. **5.** Het plan wordt vastgesteld uiterlijk *binnen zes weken* nadat is komen vast te staan dat afgezien wordt van het opstellen van een familiegroepsplan.	
4.1.9.	De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling informeren jeugdigen, ouders en pleegouders tijdig over de mogelijkheid gebruik te maken van de diensten van *een vertrouwenspersoon*.	Ook in deze fase van start en uitvoering van de hulpverlening krijgen ouders weer de gelegenheid aangeboden om van een vertrouwenspersoon gebruik te maken. De eerdere bepaling betrof de fase van verkenning en toekenning van hulp.
	Hoofdstuk 7 – Gegevensverwerking	**Betekenis voor praktijk onderwijs-jeugdhulp**
7.2.1.	De gecertificeerde instelling, de jeugdhulpaanbieder, de raad voor de kinderbescherming en het college gebruiken het *burgerservicenummer* van een jeugdige met het doel te waarborgen dat de in het kader van de uitvoering van deze wet en de daarop berustende bepalingen te verwerken persoonsgegevens op die jeugdige betrekking hebben.	
7.3.4.	**1** Voor het verlenen van jeugdhulp is de *toestemming van de betrokkene* vereist, tenzij het jeugdhulp betreft in het kader van een machtiging gesloten jeugdhulp, een spoedmachtiging gesloten jeugdhulp, een kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering. **2** Indien de betrokkene minderjarig is en *de leeftijd van twaalf maar nog niet die van zestien jaar* heeft bereikt, is tevens de toestemming van de ouders die het gezag over hem uitoefenen of van zijn voogd vereist.	Deze bepalingen gaan in op het toestemmingsvereiste voor onderscheiden groepen.

	De jeugdhulp kan evenwel zonder de toestemming van die ouders of de voogd worden verleend, indien zij *kennelijk nodig* is teneinde ernstig nadeel voor de betrokkene te voorkomen, alsmede indien de betrokkene ook na de weigering van de toestemming, de verrichting weloverwogen blijft wensen. **3** In het geval waarin een betrokkene van *zestien jaar of ouder* niet in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake, worden door de jeugdhulpverlener en een persoon [bedoeld is hier een curator of een mentor], de kennelijke opvattingen van de betrokkene, geuit in schriftelijke vorm toen deze tot bedoelde redelijke waardering nog in staat was en inhoudende een weigering van toestemming als bedoeld in het eerste lid, opgevolgd. De jeugdhulpverlener kan hiervan afwijken indien hij daartoe gegronde redenen aanwezig acht.	
7.3.5.	**1** Een minderjarige die de leeftijd van *zestien jaar* heeft bereikt, is bekwaam tot het verlenen van toestemming voor de verlening van jeugdhulp ten behoeve van zichzelf, alsmede tot het verrichten van rechtshandelingen die daarmee onmiddellijk verband houden. [..]	
	Financiën en verantwoording	**Betekenis voor praktijk onderwijs-jeugdhulp**
8.1.1.	Indien de jeugdige of zijn ouders dit wensen, verstrekt het college hun *een persoonsgebonden budget* dat hen in staat stelt de jeugdhulp die tot de individuele voorziening behoort van derden te betrekken.	Deze bepalingen zijn relevant voor de samenloop van onderwijs en jeugdhulp in onderwijstijd omdat dit relatief vaak om via PGB gefinancierde hulp gaat.
8.1.2.	Een persoonsgebonden budget wordt verstrekt, indien: **a.** de jeugdige of zijn ouders naar het oordeel van het college *op eigen kracht voldoende in staat* zijn tot een redelijke waardering van de belangen ter zake dan wel met hulp uit hun sociale netwerk dan wel van een curator, bewindvoerder, mentor, gemachtigde, gecertificeerde instelling of aanbieder van	

	gesloten jeugdhulp, in staat zijn de aan een persoonsgebonden budget verbonden taken op verantwoorde wijze uit te voeren; **b.** de jeugdige of zijn ouders zich *gemotiveerd op het standpunt stellen dat zij de individuele voorziening die wordt geleverd door een aanbieder, niet passend achten*; en **c.** naar het oordeel van het college is gewaarborgd dat de *jeugdhulp* die tot de individuele voorziening behoort en die de jeugdige of zijn ouders van het budget willen betrekken, van *goede kwaliteit* is.	

Uitwerking van het proces van toegang tot jeugdhulp

Op drie punten bestaan uitwerkingen van de jeugdwet, die van invloed zijn op de praktijk van (snelle) planvorming door onderwijs en jeugdhulp samen.

1. *Systematisch onderzoek door het College*

Het college is er volgens artikel 2.3. van de jeugdwet aan gehouden systematisch onderzoek te doen naar de behoefte aan en noodzaak van jeugdhulp. De wet geeft hiervoor niet veel nadere bepalingen, maar inmiddels is op basis van bezwaar en beroepsprocedures en rechtelijke uitspraken duidelijker geworden wat er van het College verwacht mag worden. De Centrale Raad voor Beroep (CRVB) heeft een stappenplan voor dit onderzoek ontworpen dat inmiddels leidend is bij de beoordeling van (hoger) beroepen tegen genomen besluiten.
https://bestuursopleidingen.nl/jeugdwet/de-centrale-raad-van-beroep-en-de-jeugdwet/

Het gaat om onderzoek in 4 stappen:

1. Stel allereerst vast wat de eigenlijke hulpvraag is
2. Stel vervolgens vast welke problemen er zijn en breng deze in kaart
3. Stel daarna vast welke hulp nodig is en in welke mate die nodig is
4. Stel tot slot vast welk aandeel de ouders of het sociale netwerk in de hulp kunnen hebben

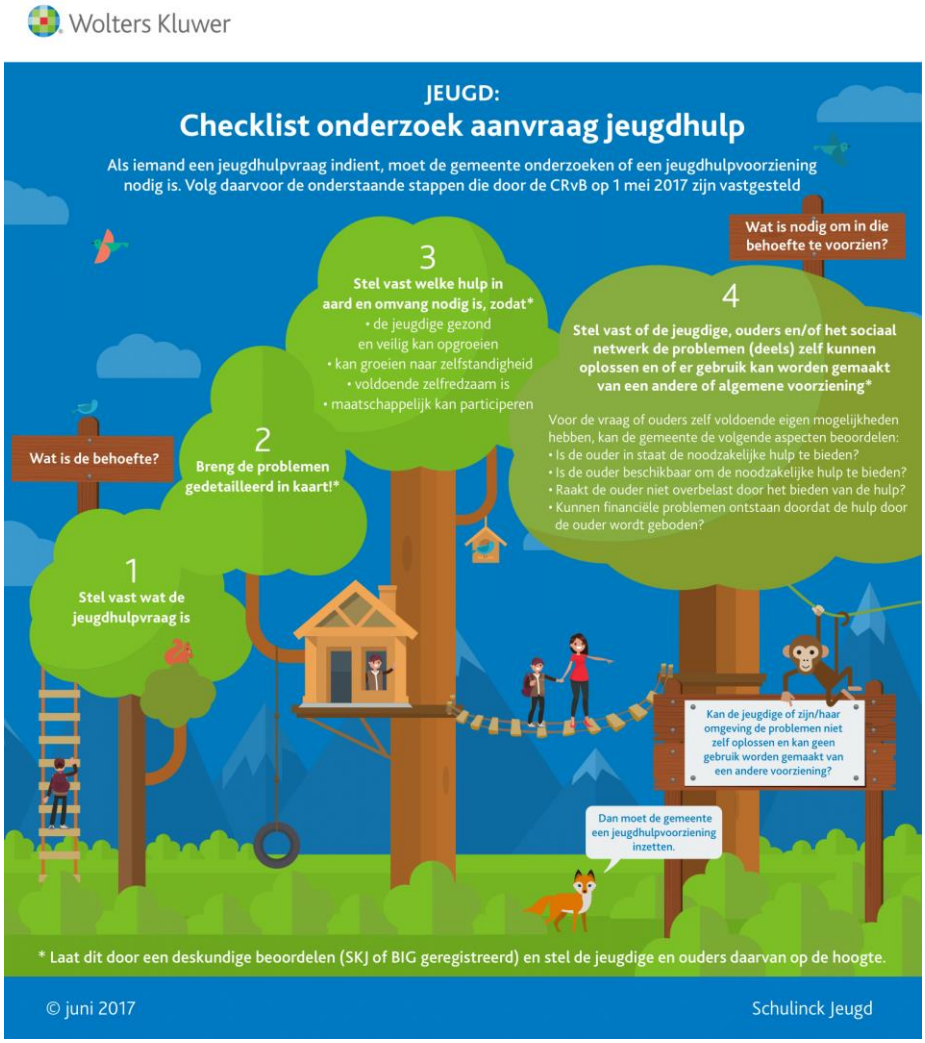

Gemeenten leggen in nadere regels / aanvullende beleidsregels vast *hoe* zij het (onderzoeks-)proces inrichten om de toegang tot jeugdhulp te bepalen.

Het onderzoek moet niet alleen *zorgvuldig* zijn, maar ook met de vereiste *deskundigheid* zijn uitgevoerd. Dat kan inhouden dat in elke fase verschillende deskundigheid moet worden ingezet. Dit zal per individuele situatie bekeken moeten worden. Tenslotte geldt de eis dat de deskundigheid

'*concreet kenbaar*' moet zijn voor de hulpvragen. Daarmee wordt verwezen naar een SKJ-registratie of BIG-registratie. Zie hiervoor punt 2.

Voor de gezamenlijke planvorming onderwijs-jeugdhulp betekent dit dat uit het (gezins- of ondersteunings-) plan moet blijken dat er stapsgewijs is onderzocht welke hulp noodzakelijk is.

2. *Norm verantwoorde werktoedeling*

De norm verantwoorde werktoedeling geeft richtlijnen voor de deskundigheid van de professional die beslissingen neemt over de toegang tot jeugdhulp.
Deze norm is hier te raadplegen:
https://vng.nl/publicaties/factsheet-basiskennis-norm-verantwoorde-werktoedeling-en-beroepsregistratie-jeugdhulp

In zijn algemeenheid geldt als norm dat een HBO opgeleide en bij het SKJ of BIG geregistreerde professional zorgdraagt voor deze toeleidingsbeslissing. Daarnaast kunnen ook de andere bij wet genoemde partijen verwijzen naar specialistische jeugdhulp.

Voor een volledig onderwijs-jeugdhulpplan zou een dergelijke professional dus ook betrokken moeten zijn.

https://www.schulinck.nl/infographic/infographic-checklist-onderzoek-aanvraag-jeugdhulp/

3. *Bezwaar en beroep*

Een gemeente dient, als dat uit onderzoek nodig blijkt, voorzieningen te treffen op het gebied van jeugdhulp (artikel 2.3).
Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen *vrij toegankelijke* en *niet vrij toegankelijke* voorzieningen. De gemeente bepaalt zelf welke hulp vrij toegankelijk is en welke niet. Voor voorzieningen die de gemeente vrij aanbiedt, is geen individueel besluit nodig.
Over *niet* vrij toegankelijke voorzieningen moet de gemeente wel een individueel besluit nemen. De gemeente geeft daartoe een *beschikking* af en op grond van de Awb staat zo'n besluit open voor *bezwaar en beroep*. De belanghebbende tekent in eerste instantie bezwaar aan bij de gemeente. Vervolgens kan hij in beroep gaan bij de rechter, die de beschikking in stand kan houden of kan vernietigen. Tegen een uitspraak van de rechter kan vervolgens hoger beroep worden ingesteld bij de Centrale Raad van Beroep (Awb, bijlage 2, hoofdstuk 4, artikel 10).

In een gezamenlijk ondersteuningsplan van jeugdhulp en onderwijs moet duidelijk gemaakt worden dát aan ouders de mogelijkheid geboden is om bezwaar aan te tekenen tegen de in te zetten jeugdhulp.
Van betekenis voor de aansluiting tussen jeugdhulp en onderwijs is ook de beslissing van een gemeente om bepaalde hulp vrij toegankelijk te maken of juist als individuele voorziening aan te bieden. Uiteraard zijn ook combinaties van vrij toegankelijke hulp en individuele voorzieningen mogelijk.

Bijlage 2 - Bepalingen in de onderwijswetten en de Jeugdwet naast elkaar

januari 2023

in relatie tot de ondersteuning van leerlingen in onderwijstijd

De vergelijking van bepalingen uit de diverse wetten kan niet meer zijn dan een aanduiding van de onderling corresponderende artikelen, aangezien de wetten heel verschillend op gebouwd zijn.
De bijlage is bedoeld om lezers van het Jeugdvisie Position Paper "Op weg naar snelle ondersteuning van onderwijs en jeugdhulp in onderwijstijd" de mogelijkheid te bieden het daarin gestelde in de wet na te slaan.

<table>
<tr><th>Wet PO</th><th>Wet VO</th><th>Wet Expertisecentra</th><th>Jeugdwet</th></tr>
<tr><td>Artikel 8 Punt 1.</td><td>Artikel 1.4.</td><td></td><td>1.1. (begripsbepalingen)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Het onderwijs wordt zodanig ingericht dat de leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen. Het wordt afgestemd op de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.</td><td>Plus:
Zo mogelijk brengt het kinderen tot het volgen van gewoon onderwijs in basisscholen of scholen voor voortgezet onderwijs.</td><td rowspan="3">Het gemeentelijke beleid inzake preventie, jeugdhulp, kinderbeschermings-maatregelen en jeugdreclassering en de uitvoering van jeugdhulp, kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering is gericht op:

a. het voorkomen en de vroege signalering van en vroege interventie bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen;
b. het versterken van het opvoedkundige klimaat in gezinnen, wijken, buurten, scholen en kinderopvang;</td></tr>
<tr><td>Punt 2.</td><td>Artikel 2.2.</td><td>Artikel 11. Punt 3.</td></tr>
<tr><td>Het onderwijs richt zich [..] op de emotionele en de verstandelijke ontwikkeling, en op het ontwikkelen van creativiteit, op het verwerven van noodzakelijke kennis en van sociale, culturele en lichamelijke vaardigheden.</td><td>Het onderwijs bevordert actief burgerschap en sociale cohesie.</td><td>Het onderwijs richt zich [..] op de emotionele en de verstandelijke ontwikkeling, op het ontwikkelen van creativiteit, het verwerven van kennis en van sociale, culturele en lichamelijke vaardigheden.</td></tr>
</table>

			c. het bevorderen van de *opvoedvaardigheden* van de ouders, opdat zij in staat zijn hun verantwoordelijkheid te dragen voor de opvoeding en het opgroeien van jeugdigen; **d.** het inschakelen, herstellen en versterken van de eigen mogelijkheden en het *probleemoplossend vermogen* van de jeugdige, zijn ouders en de personen die tot hun sociale omgeving behoren, waarbij voor zover mogelijk wordt uitgegaan van hun eigen inbreng; **e.** het bevorderen van de *veiligheid* van de jeugdige in de opvoedsituatie waarin hij opgroeit; **f.** *integrale hulp* aan de jeugdige en zijn ouders, indien sprake is van multiproblematiek, en **g.** het tot stand brengen en uitvoeren van *familiegroepsplannen* en het verlenen van hulp op basis van familiegroepsplannen, [..] indien sprake is van vroege signalering van opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen.

<table>
<tr><td>Punt 4.</td><td>Hoofdstuk 2, Paragraaf 4 – artikel 2.4.1.</td><td></td><td>2.7.</td></tr>
<tr><td colspan="2">[voor] leerlingen die extra ondersteuning behoeven, is het onderwijs gericht op individuele begeleiding afgestemd op de behoeften van de leerling.
Zo nodig treedt het bevoegd gezag daarbij in overleg met:</td><td>Het onderwijs wordt afgestemd op de ontwikkelingsmogelijkheden van de leerling.
Zo nodig treedt het bevoegd gezag daarbij in overleg met:</td><td rowspan="2">4. Het college houdt bij de bepaling van de aangewezen vorm van jeugdhulp redelijkerwijs rekening met:
a. behoeften en persoonskenmerken van de jeugdige en zijn ouders, en
b. de godsdienstige gezindheid, de levensovertuiging en de culturele achtergrond van de jeugdige en zijn ouders.
5. Voor zover redelijkerwijs mogelijk, wordt de jeugdige en zijn ouders keuzevrijheid geboden met betrekking tot de activiteiten van jeugdhulp.

2.3.
1. Het college treedt bij het treffen van een individuele voorziening zo nodig in overleg met het bevoegd gezag van een school [..], waar de jeugdige schoolgaand is.</td></tr>
<tr><td colspan="3">a. het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waar de leerling zijn woonplaats heeft [..]
b. een instantie die jeugdgezondheidszorg uitvoert [..]
c. een instantie die maatschappelijke ondersteuning biedt [in het kader van de WMO]
d. een zorgaanbieder als bedoeld in [.. de AWBZ/ WLZ] of
e. een zorgaanbieder die geneeskundige geestelijke gezondheidszorg levert [in het kader van Zorgverzekeringswet].</td></tr>
</table>

Punt 8.			
De scholen voorzien in een voortgangsregistratie omtrent de ontwikkeling van leerlingen die extra ondersteuning behoeven [..].			
Artikel 40. Punt 3.		Artikel 40. Punt 4.	**2.3.**
Het bevoegd gezag beoordeelt of de aanmelding een kind betreft dat extra ondersteuning behoeft. Hiertoe kan het bevoegd gezag de ouders verzoeken gegevens te overleggen betreffende stoornissen of handicaps van het kind of beperkingen in de onderwijsparticipatie. [Onder extra ondersteuning wordt niet verstaan ondersteuning ter bevordering van de beheersing van de Nederlandse taal met het oog op het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden.]		Het bevoegd gezag beoordeelt of de aanmelding een kind betreft dat extra ondersteuning behoeft. Hiertoe kan het bevoegd gezag de ouders verzoeken gegevens te overleggen betreffende stoornissen of handicaps van het kind of beperkingen in de onderwijsparticipatie. [Onder extra ondersteuning wordt niet verstaan ondersteuning ter bevordering van de beheersing van de Nederlandse taal met het oog op het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden.]	

Punt 4.			
Indien de toelating van een leerling die extra ondersteuning behoeft, wordt geweigerd, vindt de *weigering niet* plaats *dan nadat* het bevoegd gezag er, na overleg met de ouders en met inachtneming van de ondersteuningsbehoefte van de leerling en de school-ondersteuningsprofielen van de betrokken scholen, voor heeft zorg gedragen dat een andere school bereid is de leerling toe te laten. [..]			
Artikel 40a. Punt 1.	Artikel 26	Artikel 41a	
Het bevoegd gezag stelt nadat op overeenstemming gericht overleg is gevoerd met de ouders een ontwikkelingsperspectief vast:		Voor een leerling voor wie speciaal onderwijs dan wel voortgezet speciaal onderwijs wordt verzorgd, stelt het betreffende bevoegd gezag een ontwikkelingsperspectief vast -	
a. voor leerlingen van een basisschool, die extra	a. voor leerlingen die extra ondersteuning behoeven, [en die een van de vormen van] VO volgen, met	na advies van de commissie voor de begeleiding dan wel de commissie van onderzoek en nadat	

ondersteuning behoeven; b. voor leerlingen van een speciale school voor basisonderwijs.	uitzondering van leerlingen die leerwegondersteunend onderwijs volgen [..]; b. voor leerlingen die praktijkonderwijs volgen.	op overeenstemming gericht overleg is gevoerd met de ouders dan wel, indien de leerling meerderjarig en handelingsbekwaam is, met de leerling.	
Punt 2.	Punt 2.	Punt 2.	
In afwijking van [1] wordt het deel van het ontwikkelingsperspectief betreffende de individuele begeleiding [..] vastgesteld nadat hierover *overeenstemming* bereikt is tussen het bevoegd gezag en de ouders. *(dit artikel verwijst naar het noodzakelijke overleg met partijen in het kader van andere wetgeving)*		In afwijking van het eerste lid, wordt het deel van het ontwikkelingsperspectief betreffende de individuele begeleiding [..] vastgesteld *na advies van de commissie voor begeleiding* dan wel de *commissie van onderzoek* en nadat hierover *overeenstemming* bereikt is tussen het bevoegd gezag en de *ouders* dan wel, indien de leerling meerderjarig en handelingsbekwaam is, met *de leerling*.	
Punt 3.	Punt 3.	Punt 3.	
Het ontwikkelingsperspectief wordt zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen zes weken na de inschrijving van de leerling vastgesteld.			
Het volgende artikel gaat over de situatie waarin een leerling voorlopig op een school geplaatst is, in afwachting van definitieve plaatsing:			
Indien het [..]een [voorlopige] inschrijving [betreft], wordt het ontwikkelingsperspectief uiterlijk binnen zes weken na de definitieve plaatsing van de leerling vastgesteld.			

<table>
<tr><td>Punt 4.</td><td>Punt 4.</td><td>Punt 4.</td><td rowspan="6">7.3.4.
1 Voor het verlenen van jeugdhulp is de toestemming van de betrokkene vereist, tenzij het jeugdhulp betreft in het kader van een machtiging gesloten jeugdhulp, een spoedmachtiging gesloten jeugdhulp, een kinderbeschermings maatregel of jeugdreclassering.

Deze bepalingen zijn nader uitgewerkt voor kinderen jonger dan 12, tussen 12 en 16 en 16 of ouder.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Het ontwikkelingsperspectief wordt ten minste één keer per schooljaar met de ouders geëvalueerd.</td><td>Het ontwikkelingsperspectief wordt ten minste één keer per schooljaar met de ouders, dan wel, indien de leerling meerderjarig en handelingsbekwaam is, met de leerling, geëvalueerd.</td></tr>
<tr><td>Punt 5.</td><td>Punt 5.</td><td>Punt 5.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Nadat op overeenstemming gericht overleg is gevoerd met de ouders of nadat overeenstemming bereikt is met de ouders voor zover het betreft de individuele begeleiding [..], kan het bevoegd gezag het ontwikkelingsperspectief bijstellen.</td><td>Na advies van de commissie voor de begeleiding dan wel de commissie van onderzoek en nadat op overeenstemming gericht overleg is gevoerd met de ouders, dan wel, indien de leerling meerderjarig en handelingsbekwaam is, met de leerling, kan het bevoegd gezag het ontwikkelingsperspectief bijstellen.</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>Punt 6.</td></tr>
<tr><td colspan="2"></td><td>In afwijking van het vijfde lid kan het bevoegd gezag het deel van het ontwikkelingsperspectief betreffende de individuele begeleiding van de leerling bijstellen na advies van de commissie voor de begeleiding dan wel de commissie van onderzoek en nadat overeenstemming bereikt is met de ouders, dan wel, indien de leerling meerderjarig en</td></tr>
</table>

		handelingsbekwaam is, met de leerling.	
Punt 6.	Punt 6.	Punt 7.	8.1.1.
Het ontwikkelingsperspectief bevat een omschrijving van de begeleiding [..]. Indien voor leerlingen [..] bij de inrichting van het onderwijs wordt afgeweken van één of meer onderdelen van het onderwijsprogramma, wordt dat in het ontwikkelingsperspectief vermeld. [Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere voorschriften over de inhoud van het ontwikkelingsperspectief vastgesteld.]		[Bij algemene maatregel van bestuur worden voorschriften over de inhoud van het ontwikkelingsperspectief vastgesteld.]	Indien de jeugdige of zijn ouders dit wensen, verstrekt het college hun *een persoonsgebonden budget* dat hen in staat stelt de jeugdhulp die tot de individuele voorziening behoort van derden te betrekken.
		Artikel 40 b. Punt 1.	
		Commissie van begeleiding: Het bevoegd gezag van een school, niet zijnde een instelling, [..], stelt [..] een commissie voor de begeleiding in, die zodanig is samengesteld dat zij adequaat kan adviseren vanuit zowel onderwijskundig als pedagogisch, psychologisch en medisch oogpunt, rekening houdend met de handicap van de leerling.	
	Hoofdstuk 2. Paragraaf 2.47 – punt 7.	Punt 2.	
	Het behoort tot de taak van het samenwerkingsverband om te adviseren over de ondersteuningsbehoefte van een leerling op verzoek van het bevoegd gezag van een school.	De commissie voor de begeleiding heeft tot taak: a. te adviseren over het vaststellen en bijstellen van het ontwikkelingsperspectief [..], b. het ten minste één keer per jaar evalueren van	

		het ontwikkelingsperspectief en hiervan verslag te doen aan het bevoegd gezag, c. te adviseren over terugplaatsing of overplaatsing van de leerling naar het basisonderwijs of het voortgezet onderwijs, en d. het samenwerkingsverband [..], te adviseren over de begeleiding van leerlingen op scholen als bedoeld in die wetten.	
	Paragraaf 2.47 - punt 9.a		
	[In het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband is omschreven:] […welke] *basisondersteuningsvoorzieningen* op alle vestigingen van scholen in het samenwerkingsverband aanwezig zijn.	Commissie van onderzoek: Het bevoegd gezag van een instelling [..] stelt [..] een commissie in die tot taak heeft: a. te beoordelen of een kind gezien zijn handicap voor het onderwijs op de instelling in aanmerking komt, dan wel in aanmerking komt voor begeleiding door de instelling indien het kind is of wordt ingeschreven op een school [als	
	Paragraaf 2.47 – punt 16.		
	Het samenwerkingsverband is bevoegd gegevens over gezondheid […] te verwerken voor zover dit noodzakelijk is voor		

	de uitvoering van de taken […]. Het samenwerkingsverband verstrekt de gegevens *niet aan derden*, met uitzondering van het bevoegd gezag van de school waar de betrokken leerling is aangemeld of ingeschreven.	bedoeld in de WPO of de WVO2020], [..] met dien verstande dat het oordeel van de commissie betrekking heeft op een door haar te bepalen periode, b. voor afloop van de periode, [..] te beoordelen of het kind nog in aanmerking komt voor het onderwijs op de instelling dan wel de begeleiding en [..] voor welke periode, c. te adviseren over het vaststellen en bijstellen van het ontwikkelingsperspectief, [..] dan wel te adviseren over de inhoud van de begeleiding, d. als onderdeel van de onder b genoemde taak, aan het eind van elk schooljaar te adviseren omtrent terugplaatsing of overplaatsing van de leerling naar het basisonderwijs, een andere vorm van speciaal onderwijs, het voortgezet	

		onderwijs of een vorm van voortgezet speciaal onderwijs, en e. het ten minste één keer per jaar evalueren van het ontwikkelingsperspectief dan wel de begeleiding en hiervan verslag te doen aan het bevoegd gezag.	
		Artikel 44 Nazorg	
		Het bevoegd gezag van de school waar de leerling voortgezet speciaal onderwijs heeft gevolgd, adviseert tot twee jaar nadat de leerling die school heeft verlaten, de ouders, dan wel, indien de leerling meerderjarig en handelingsbekwaam is, de leerling, op hun onderscheidenlijk op diens verzoek over het volgen van aansluitend vervolgonderwijs, het uitoefenen van een functie op de arbeidsmarkt of het functioneren in een vorm van dagbesteding.	

In een algemene maatregel van bestuur (2014) zijn bepalingen opgenomen over de toelaatbaarheid van leerlingen tot speciaal onderwijs:
Bron: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2014-95.html

Deze maatregel is vervolgens verankerd in de wet, zoals die geldig was tot 31-3-2022:

Artikel 34.8 Deskundigen samenwerkingsverband
De deskundigen, bedoeld in artikel 18a, elfde lid, van de wet zijn een orthopedagoog of een psycholoog en afhankelijk van de leerling over wiens toelaatbaarheid wordt geadviseerd ten minste een tweede deskundige, te weten een kinder- of jeugdpsycholoog, een pedagoog, een kinderpsychiater, een maatschappelijk werker of een arts.

In de huidige wet is de bepaling als volgt terug te vinden:

Hoofdstuk 1 WPO, Titel 2 - Paragraaf 2 - Artikel 11
Het samenwerkingsverband draagt er zorg voor dat *deskundigen* in elk geval het samenwerkingsverband adviseren over de toelaatbaarheid van leerlingen tot het onderwijs aan een speciale school voor basisonderwijs of tot het speciaal onderwijs. Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere voorschriften gegeven met betrekking tot de aard van de noodzakelijke deskundigheid.

Bijlage 3 – Checklist

Voor een ontwikkelingsperspectief plan (OPP) – volgens onderwijs- én jeugdwet

Checkpoint	Toelichting	Hoe?	Behartigd?
Een vrij toegankelijke of een individuele voorziening	De vervolgstappen hangen af van het antwoord op deze vraag. Gaat het om een vrij toegankelijke voorziening? Dan volstaat overleg tussen ouders, school en deze voorziening. **Gaat het (ook) om een individuele voorziening? Volg dan de rest van deze checklist.**	• Ga na of de gewenste ondersteuning als vrij toegankelijke voorziening beschikbaar is of om toegang tot een individuele voorziening vraagt. • Neem het antwoord in het OPP op	
Een familiegroepsplan	De jeugdwet biedt ouders de gelegenheid om een eigen plan op te stellen, samen met de voor hen belangrijke personen.	• Neem deze vraag op in het OPP • Zorg voor korte lijnen met cliëntondersteuners	
Een vertrouwenspersoon	De jeugdwet biedt ouders de gelegenheid om een vertrouwenspersoon te betrekken.	• Neem deze vraag op in het OPP • Zorg voor korte lijnen met cliëntondersteuners	
Werk systematisch en planmatig	Wanneer inzet van een individuele voorziening van jeugdhulp nodig is, vereist de jeugdwet dat systematisch wordt onderzocht welke hulp passend en effectief zal zijn. Als richtlijn gelden de volgende stappen: • Stel vast wat de hulpvraag is • Stel vast wat de problemen zijn	Bij het opstellen van een OPP worden doorgaans ongeveer dezelfde stappen doorlopen. Wanneer onderwijs- en zorgpartners handelingsgericht werken is een cyclische en planmatige werkwijze geborgd.	

	• Stel vast welke hulp nodig is • Stel vast welk aandeel ouders of het sociale netwerk in de hulp kunnen hebben.	
Draag zorg voor overleg en/of overeenstemming met de direct betrokkenen	Voor een OPP is altijd *overleg* met ouders en andere betrokkenen nodig. Gaat het om inzet van individuele begeleiding, dan is *overeenstemming* met ouders (en jongere en andere betrokkenen nodig). Bij inzet van jeugdhulp als individuele voorziening is afstemming met de verantwoordelijke gemeente geboden.	• Betrek ouders (en afhankelijk van de situatie ook de leerling en andere betrokkenen) vanaf het begin. • Maak dit onderdeel van het OPP. • Zorg voor directe betrokkenheid van een namens de gemeente bevoegde professional.
Geschillen, bezwaar en beroep	De jeugdwet kent het recht op bezwaar en beroep op een genomen beslissing over de inzet van specialistische jeugdhulp. In het onderwijs werkt men met een geschillencommissie. Ouders moeten weten dát zij dit recht hebben en hoe zij dit kunnen activeren.	• Informeer ouders over de mogelijkheid van bezwaar en beroep. Maak hier een checkvraag van in het OPP. • Organiseer korte lijnen met de gemeente voor de situaties waarin ouders van dit recht gebruik willen maken.
Verantwoorde, doeltreffende en doelmatige hulp, die aansluit op de reële behoefte van jeugdige en ouders	Om dit te realiseren vereist de jeugdwet de betrokkenheid van een BIG-geregistreerde of bij het SKJ geregistreerde professional, die op de hoogte is van de in de regio ingekochte jeugdhulp. In een verder doorontwikkelde situatie kunnen de geschillencommissie en de bezwaarcommissie	• Is een BIG-geregistreerde of bij het SKJ geregistreerde professional betrokken? • Kent deze het ingekochte jeugdhulpaanbod? • Kan deze de schakel zijn naar integrale, gezinsgerichte hulp als die nodig blijkt?

	eventueel een gezamenlijke zitting organiseren.	
Binnen 6 weken	Zowel de onderwijswetten als de jeugdhulp schrijven een maximale termijn van 6 weken voor om een plan op te stellen. Doordat de route met deze werkwijze maar één keer gelopen hoeft te worden kan het plan binnen 6 weken op tafel liggen.	Het OPP werkt al met een doorlooptijd van 6 weken.